

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis
Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvcvlis
Eivsdem In tres Tomos distinctis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Qvaestio LVIII. De sessione Christi ad dexteram patris.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72797](#)

**¶ Super Questionis
quinq[ue]fimamota
us Articulum pri-
mum.**

*De sessione Christi ad dexteram Patris,
in quatuor articulos diuisa.*

Titulus ut sonat.
In corpore articulo distinguitur Autem duos sensus qui sunt, & responderunt unicuius conclusione, scilicet, Vt rogo modo Christus conuenit sedere ad dexteram Patris. Distinctio est ex parte de leye sedere, quod significat uel regiam quemam, uel regiam iuris iudicariam dignitatem. Immobilem est quoque distinctio de ly dextera, quod significat uel beatitudinem Patris, uel iudicariam seu regiam potestatem. Declaraturque conclusio, & firmatur auctoritatis Augustini.

Conducite pro tota hac materia duo. Primum est, quod tam dexteram quam dexteram sumitur non proprie, sed metaphorica, ut clare patet in littera. Si tamen de positione Christi in quantum homo queratur, an sit uel sedens in celo, dicendum est, quod stat. Et ratio est, quoniam positiones corporis duplíciter assumi possunt, uel in ordine ad officia humana, uel in ordine ad naturam. Et licet secundum officia, diuersi conueniant homini situs: quoniam pugnans est stare, iudicantis sedere &c. secundum tamen naturam unius est naturalis situs scilicet stare: federe enim, cubare, & humiliari, infirmata sit uincillitatis natura lute. Vnde cum Christus ad uitam impossibilem resurrexit, naturali situ proprio naturae in sua beatitudine, que est stare, uide.

Secundum est, quod sedere metaphorice sumptum in propria to importat uel quiete, uel regiam, seu iudicariam non potestatem, sed dignitatem. Et in hoc differt a terrena significacione dexteram metaphorice: dextera sumptus: dextera sumitur tertio modo pro regia seu iudicaria potestate: sedere autem

Dende considerandum est de sessione Christi ad dexteram Patris. **E**t circa hoc queruntur quatuor.

Primo, Vtrum Christus sedet ad dexteram Dei patris.

Secondo, Vtrum hoc conueniat sibi secundum diuinam naturam.

Tertio, Vtrum conueniat sibi secundum humanam naturam.

Quarto, Vtrum hoc sit proprium Christi.

ARTICULUS PRIMUS.

Vtrum Christo conueniat sedere ad dexteram Dei patris.

Ad PRIMUM ergo dicendum quod (sicut Damas. * dicit in 4. lib.) non localem dexteram Patris dicimus: qualiter enim qui incircumscribilibus est, localem adipiscetur dexteram? Dextera enim & sinistra sunt differentiae positionum corporali: sed nihil corporale conuenit Deo: quia Deus spiritus est, ut habetur Ioan. 4. ergo videtur quod Christus non sedeat ad dexteram Patris.

Prat. Si aliquis sedet ad dextram alicuius, ille sedet ad sinistram eius. Si ergo Christus sedet ad dexteram patris, sequitur quod pater sedeat ad sinistram Filii, quod est inconveniens.

Prat. Sedere & stare uidetur D oppositione habere: sed Stephanus dicit act. 7. Ecce video celos apertos, & Filium hominis stantem a dextris uirtutis Dei, ergo uidetur quod Christus non sedeat ad dexteram Patris.

SED CONTRA est, qd dicit Mar. vlt. Dominus quidem Iesus postquam locutus est eis, ascendit in celum, & sedet a dextris Dei.

RESPON. Dicendum, qd nominis sessionis possumus duo intelligere, uidelicet quietem, secundum illud Luc. vlti. Sedete hic in ciuitate: & etiam regiam uel iudicariam potestatem, secundum illud Proi. 20. Rex qui sedet in folio iudicij, dissipat omne malum intuitu suo. Vt roq; ergo modo Christo conuenit sedere ad dexteram Patris. Vno quidem modo, inquantu aeternaliter manet incorruptibilis in beatitudine Patris, que eius dextera dicitur, sicut illud Psal. 15. Delectationes in

a dextera tua usque in finem. Unde Aug. * dicit in lib. de Symbolo, Sedet ad dexteram Patris: Sedere, habitare intelligite, quomodo dicimus de quocunque homine, in illa patria fudit per tres annos. Sic ergo credit Christus habitare in dextera Dei patris: beatus enim est, & ipsius beatitudinis nomen est dextera Patris. Alio modo, dicitur Christus sedere in dextera Dei patris, in qua tu Patri correognat, & ab eo habet iudicariam potestatem: sicut ille qui considerat regi ad dextram, assidet ei in regnando, & iudicando. Vnde Aug. t dicit in alio sermone de Symbolo, Ipsam dexteram, intelligite potestatem, quam accepit ille homo suscepitus a Deo, ut ueniat iudicatus, qui prius uenerat iudicandus.

Ad SECUNDUM dicendum quod (sicut Damas. * dicit in 4. lib.) non localem dexteram Patris dicimus: qualiter enim qui incircumscribilibus est, localem adipiscetur dexteram? Dextera enim & sinistra corum, qua circunscribuntur sunt, dexteram autem Patris dicimus, gloriam & honorem diuinitatis.

Ad SECUNDUM dicendum, qd ratio illa procedit, sicut qd sedere ad dexteram, intelligitur corporaliter. Vnde Aug. t dicit in quadam sermone de Symbolo, Si carnaliter acceperimus, qd Christus sedet ad dexteram Patris, ille erit ad sinistram. Ibi autem, in aeternitate beatitudine, omnis dextera est, quia nulla est ibi miseria.

Ad TERTIUM dicendum, qd (sicut Greg. t dicit in Homil. ascensionis) sedere iudicantis est: stare uero pugnans, uel adiuuans. Stephanus ergo in labore certaminis positus, stante uidit, quod adiutorum habuit: sed hunc post ascensionem Marc. sedere describit, quia post ascensionis suae gloriam, iudeo in fine uidebitur.

ARTICULUS II.

Vtrum sedere ad dexteram Patris, conueniat Christo secundum quod Deus.

Ad SECUNDUM sic proceditur. Vide qd sedere ad dexteram Patris, non conuenit Christo, secundum quod Deus. Christus enim, secundum qd est Deus, est dextera patris: sed non uidetur idem esse dextera alicuius, & ille qui sedet ad dexteram eius, ergo Christus, secundum qd est

pro dignitate, ut patet in sequenti articulo. Nec obstat quod in hoc articulo dicatur, quod fessio secunda significatio ne significat regiam, uel iudicariam potestatem: procedens enim Author naturali doctrinae ordine de confusis ad divisionem, usus est hic potestatis nomine, prout confundit in se dignitatem, explicatur in sequenti articulo distinctione dignitatem fessorum a potestate, & illa fessio, hanc dexteram attributurus,

*lib. i. c. 4. in
prin. tom. 9.*

*lib. 2. de sym-
bo. c. 7. non
logie a prin.
tom. 9.*

**¶ Super Questionis
quinq[ue]fimamota
us Articulum se-
cundum.**

*lib. 4. ortho.
fid. cap. 2.*

Titulus clarus. **I**n corpore una conclusio: Christus secundum quod Deus sedet ad dexteram Patris, Probatur. Sedere ad dexteram Patris nihil aliud est, quam simul cum Pare gloriam deitatis, & beatitudinem & iudicariam potestatem immutabiliter, & regaliter habere, ergo. Antecedens declaratur, ponendo tres significaciones dexterarum & duas fessiones. Consequencia probatur: quia totum illud conuenit Christo, secundum quod Deus. Et quia ponitur in coniunctione illa prepositio Ad, dicens, ad dextram: ideo Author subiungit, quod in hac coniunctione ly Ad, duo denotari, distinctionem personalis solam, & solum ordinem originis. Ex eo enim quod ly ad, prepositio transiuncta est: ac per hoc, accessum quendam unius ad alterum in hac materia designat: & huiusmodi accessus secundum rem, sine distinctione & ordine nequit intelligi: & cum inter personas clinicas nulla sit distinctione nisi personalis, & nullus sit ordo, nisi originis, consequens necessario fuit, ut ly ad, solam personalē distinctionem solūque originis ordinē importaret.

*Homil. 29. in
Euang. post
med. illius.*

*Heb. 1. lec. 3.
& lec. 6. pri.
& c. 8. lec. 7.
& capit. 19.
lec. 1.*

Super

QVAEST. LVIII.

Deus, non sedet ad dexteram Patris.
¶ 2 Præt. Mar. vlt. dicitur, q̄ dominus Iesus assumptus est in cœlum, & sedet a dextris Dei, Christus autem non est assumptus in cœlum, secundum q̄ Deus. ergo etiam neque, secundum q̄ Deus, sedet a dextris Dei.

¶ 3 Præt. Christus, secundum q̄ Deus, est æqualis patri & Spiritus sancto. ergo si Christus, secundum quod Deus, sedet ad dexteram Patris, pari ratione & Spiritus sanctus sedebit ad dexteram Patris & Filii, & ipse Pater ad dexteram Filii & Spiritus sancti, quod nusquam inuenitur.

Lib. 4. c. 2.

SED CONTRA est, qđ Damaſ.* dicit, q̄ dexteram patris dicimus gloriam & honorem diuinitatis, in qua filius Dei extitit ante sæcula, ut Deus & patri consubstantialis.

Art. p̄ced.

RESPON. Dicendum, quod ut ex prædictis † patet, nomine dexteræ tria intelligi possunt. Vno modo, secundum Damas. † gloria diuinitatis: alio modo, secundum Aug. * beatitudo patris: tertio modo, secundum eundem, iudicariam potestas. Sessio autem, ut dicitur, † uel habitationem, uel regiā seu iudicariam dignitatem designat. Vnde sedere ad dexteram Patris nihil aliud est, quam simul cum patre habere gloriam diuinitatis, & beatitudinem, & iudicariam potestatem, & hoc immutabiliter & regaliter. Hoc autem conuenit filio Dei, secundum q̄ Deus. Vnde manifestum est, q̄ Christus secundum q̄ Deus, sedet ad dexteram patris: ita tamē q̄ hæc præpositio ad, quæ transitua est, solam distinctionem personalem importat, & originis ordinem, non autem gradum naturæ, uel dignitatis, qui nullus est in diuinis personis, ut in prima parte habitum est. †

P. p. q. 42.

Brl. 3.

In corp. art.

ADPrimV ergo dicendum, q̄ filius Dei dicitur dextera patris appropriate, per modum, quo etiam dicitur uirtus patris: sed dextera patris secundum tres significationes prædictas, † est aliquid communne tribus personis.

In corp. art.

ADSecundumV dicendum, quod Christus secundum q̄ homo, est assumptus ad diuinum honorem, qui in prædicta tesiōne designatur: sed tamē ille honor diuinus conuenit Christo, inquit, tamē est Deus, non per aliquam assumptionem, sed per aternam originem.

In corp. art.

ADTertiumV dicendum, q̄ nullo modo potest dici, q̄ pater sedet ad dexteram Filii uel Spiritus sancti, quia Filius & Spiritus sanctus trahunt originem a patre, & non econuerso sed spiritus sanctus proprie potest dici sedere ad dexteram patris uel Filii, secundum sensum * prædictum: licet secundum quādam appropriationem attribuitur Filio, cui appropriatur æqualitas: sicut dicit Aug. † q̄ in patre est unitas, in Filio æqualitas, in Spiritus sancto unitatis æqua litarisque conuenio.

Jib. 1. de do.

Ar. Chri-

cis. circa i-

tem tom. 1.

Locus supra

art. 2. indu-

ctis.

lib. 4. cap. 2.

et med.

Super Quæstio. 58.

Art. tertium.

TItulus clar⁹ est, tria sunt. Primo refutatur quid importet, sedere ad dexteram Patris, ponendo maxime id, qđ infinitus ly ad. Secundo sit una dicitio trimembris, iuxta tripli modum con-

ARTICVLVS III.

Vtrum sedere ad dexteram Patris conueniat Christo, secundum quod homo.

ADTertiumV sic præceditur. Videtur, q̄ sedere ad dexteram Patris, non conueniat Christo secundum quod homo. Ut enim Damas. * dicit, dexterā patris dicimus gloriam & honorem diuinitatis: sed honor & gloria

ARTIC. III.

Fdiminitatis non conuenit Christo, secundum quod homo. ergo uidetur quod Christus, secundum quod homo, nō sedet ad dexteram patris.

¶ 2 Præt. Sedere ad dexteram regnantis, subiectionem exclude re videtur, quia qui sedet ad dexteram regnatis, quodammodo illi correagnat Christus autē, q̄m homo est subiectus patri, ut dicitur 1. ad Cor. 15. ergo vide tur q̄ Christus, secundum q̄ homo, non sit ad dexteram patris.

¶ 3 Præt. Roma. 8. super illud, Qui est ad dexterā Dei, exponit glof. † id est, æqualis Patri in honore, quo Deus pater est, uel ad dexteram patris, id est, in potioribus bonis Dei. Et super illud Hebr. 1. Sedet ad dexterā Dei in excelsis, glo. * id est ad æqualitatem patris, super omnia & loco, & dignitate: sed esse æqualem Deo, non conuenit Christo, secundū q̄ homo: nam secundum hoc ip se dicit Io. 14. Pater maior me est, ergo uidetur q̄ sedere ad dexteram Patris, nō conuenit Christo, secundum quod homo.

HSED CONTRA est, qđ Augu. † dicit in sermone de Symbolo, Ipsam dexteram, intelligite potestarem, quā accepit ille homo suscepitus a Deo, ut ueniat iudicatus, q̄ prius uenerat indicatus.

RESPON. Dicendum, quod (sicut dictum est †) nomine dexterā patris, intelligitur uel ipsa gloria deitatis ipsius, uel beatitudine aeterna eius, uel potestas iudicaria & regalis. Hæc autem præpositio ad quēdam accessum ad dexteram designat, in quo designatur conuenientia cum quādam distinctione, ut supra dictū est. * Quod quidem potest esse tripliciter. Vno modo, ut sit conuenientia in natura, & distinctione in persona, & sic Christus, secundū quod filius Dei, sedet ad dexteram patris, quia habet eadem naturam cum patre. Vnde prædicta † conueniunt essentialiter Filiu, sicut & Patri, & hoc est esse in æqualitate patris. Alio modo,

secundum gratiam unionis, que importat econuerfo distinctionem naturæ & unitatem persona. Et secundum hoc Christus, secundum quod homo, est filius Dei, & per consequens sedens ad dexteram patris, ita tamen quod ly secundum quod, non delignet conditionem naturæ, sed unitatem suppositi, ut supra expositum est. Tertio modo, potest prædictus accessus intelligi secundum gratiam habitationem, quæ abundantior est in Christo præ omnibus alijs creaturis, intantum q̄ ipsa natura humana, in Christo, est beator ceteris creaturis, & supd Om-

In isto art.

Quæstio. art. 10.

art. 11.

art. 12.

art. 13.

art. 14.

art. 15.

art. 16.

art. 17.

art. 18.

art. 19.

art. 20.

art. 21.

art. 22.

art. 23.

art. 24.

art. 25.

art. 26.

art. 27.

art. 28.

art. 29.

art. 30.

art. 31.

art. 32.

art. 33.

art. 34.

art. 35.

art. 36.

art. 37.

art. 38.

art. 39.

art. 40.

art. 41.

art. 42.

art. 43.

art. 44.

art. 45.

art. 46.

art. 47.

art. 48.

art. 49.

art. 50.

art. 51.

art. 52.

art. 53.

art. 54.

art. 55.

art. 56.

art. 57.

art. 58.

art. 59.

art. 60.

art. 61.

art. 62.

art. 63.

art. 64.

art. 65.

art. 66.

art. 67.

art. 68.

art. 69.

art. 70.

art. 71.

art. 72.

art. 73.

art. 74.

art. 75.

art. 76.

art. 77.

art. 78.

art. 79.

art. 80.

art. 81.

art. 82.

art. 83.

art. 84.

art. 85.

art. 86.

art. 87.

art. 88.

art. 89.

art. 90.

art. 91.

art. 92.

art. 93.

art. 94.

art. 95.

art. 96.

art. 97.

art. 98.

art. 99.

art. 100.

art. 101.

art. 102.

art. 103.

art. 104.

art. 105.

art. 106.

art. 107.

art. 108.

art. 109.

art. 110.

art. 111.

art. 112.

art. 113.

art. 114.

art. 115.

art. 116.

art. 117.

art. 118.

art. 119.

art. 120.

art. 121.

art. 122.

art. 123.

art. 124.

art. 125.

art. 126.

art. 127.

art. 128.

art. 129.

art. 130.

art. 131.

art. 132.

art. 133.

art. 134.

art. 135.

art. 136.

art. 137.

art. 138.

art. 139.

art. 140.

art. 141.

art. 142.

art. 143.

art. 144.

art. 145.

art. 146.

art. 147.

art. 148.

art. 149.

art. 150.

art. 151.

art. 152.

art. 153.

art. 154.

art. 155.

art. 156.

art. 157.

art. 158.

art. 159.

art. 160.

art. 161.

art. 162.

art. 163.

art. 164.

art. 165.

art. 166.

art. 167.

art. 168.

art. 169.

art. 170.

art. 171.

art. 172.

art. 173.

art. 174.

art. 175.

art. 176.

art. 177.

art. 178.

art. 179.

art. 180.

art. 181.

art. 182.

art. 183.

art. 184.

art. 185.

art. 186.

art. 187.

art. 188.

art. 189.

art. 190.

art. 191.

art. 192.

art. 193.

art. 194.

art. 195.

art. 196.

art. 197.

art. 198.

art. 199.

nes alias creaturas habens regiam & iudicariam potestarem. Sic igitur si ly secundum quod designet conditionem naturae, Christus, secundum quod Deus, sedet ad dexteram Patris, id est in aequalitate Patris: secundum autem quod homo, sedet ad dexteram patris, id est in bonis paternis potioribus, praeter ceteris creaturis, id est in maiori beatitudine, & habens iudicariam potestarem. Si uero ly secundum quod, designet uinitatem suppositi, sic etiam secundum quod homo, sedet ad dexteram Patris, secundum aequalitatem honoris, in quantum scilicet, eodem honore ueneramus ipsum filium Dei cum natura assumpta, ut supra dictum est.*

AD PRIMVM ergo dicendum, quod humanitas Christi secundum conditiones suae naturae non habet gloriam, uel honorem deitatis: quam tamē habet ratione personae, cui unitur. Vnde ibidem Damalis subdit, In qua, scilicet gloria deitatis, Dei filius existens ante facta, ut Deus & Patri consubstantialis, sedet conglorificata carne eius: * adoratur enim una hypostasis una adoratione cum carne eius, ab omni creatura.

AD SECUNDVM dicendum, quod Christus secundum quod homo, subiectus est Patri, prout ly secundum quod, designat conditionem naturae, & secundum hoc non competit ei sedere ad dexteram Patris, secundum rationem aequalitatis, secundum quod est homo. Sic autem competit ei sedere ad dexteram patris, secundum quod per hoc designatur excellencia beatitudinis, & iudicaria potestas super omnem creaturam.

AD TERTIVM dicendum, quod esse in aequalitate patris, non pertinet ad ipsam naturam humanam Christi, sed solum ad personam auctamentem: sed esse in potioribus bonis Dei, secundum quod importat excellitum aliarum creaturarum, conuenit etiā ipsi naturae assumpta.

*Super Quaest. 5.8.
Artic. quartum.*

ARTICVLVS IIII.

Vtrum sedere ad dexteram Patris, sit proprium Christi.

Tulus clavus est. In corpore vna concluso. Sedere ad dexteram Patris est proprium Christi. Probatur: Sedere ad dexteram Patris, secundum diuinam qualitem naturae, est esse in aequalitate Patris: secundum autem humanam, est esse in excellentiissima positione paternae habitudinis: sed utriusque modo Christo conuenit, ergo Reliqua clara sunt in litera.

multis alijs contineat, ergo uidetur quod sedere ad dexteram patris, non sit proprium Christi.

Propter. Ipse dicit Apoc. 3. Qui uicerit, dabo ei sedere mecum in throno meo, sicut & ego uici, & sedem cum patre meo in trono eius. Sed per hoc sedet Christus ad dexteram patris, quod sedet in throno eius, ergo est & alij qui uincunt, sedent ad dexteram patris.

Propter. Matth. 20. Dominus dicit, Sedere ad dexteram meam, uel sinistram, non est meum dare uobis, sed quibus paratum est a patre meo: hoc autem frumenta diceretur, nisi esset aliquibus paratum, non ergo sedere ad dexteram, conuenit soli Christo.

SED CONTRA est, quod dicitur ad Hebr. 1. Ad quem angelorum dixit aliquando, Sede a dextris meis, id est in meis bonis potioribus, vel mihi secundum diuinitatem aequalis quasi dicat ad nullum: sed angeli sunt fugiores alijs creaturis, ergo multo magis nulli alijs conuenit sedere ad dextram patris Christo.

RESPON. Dicendum, quod sicut dictum est^{*} Christus dicitur sedere ad dexteram patris, in quantum secundum diuinam naturam est in aequalitate patris, secundum autem humanam naturam in excellenti possessione diuinorum bonorum praeter ceteris alijs creaturis. Vtrumque autem soli Christo conuenit, unde nulli alii, nec angelo, nec homini conuenit sedere ad dexteram patris, nisi soli Christo.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod quia Christus est caput nostrum, illud, quod collatum est Christo, est etiam nobis in ipso collatum. Et propter hoc, quod ipsi iam resuscitatus est, dicit Apostolus, quod Deus nos quodammodo ei resuscitauit, qui tamen in nobis ipsi non dum simus resuscitati, sed resuscitandi, secundum illud Ro. 8. Qui suscitauit Iesum a mortuis, visibiliter & mortalia corpora nostra, & secundum eundem modum loquendi subdit Apostolus, quod conferre nos fecit in coelestibus, scilicet in hoc ipso, quod caput nostrum, quod est Christus, ibi fideliter.

AD SECUNDVM dicendum, quod quia dextera est diuina beatitudo, sedere in dextera, non significat simpliciter esse in beatitudine, sed habere beatitudinem cum quadam dominativa potestate, & quasi propriam & naturalem, quod soli Christo conuenit, nulli autem alijs creaturae. Potestamen dici, quod omnis sanctus, qui est in beatitudine, est ad dexteram Dei constitutus, vnde & dicitur Matt. 25, quod statuerit oves a dextris,

AD TERTIVM dicendum, quod thronum significatur iudicaria potestas, quam Christus habet a patre, & secundum hoc dicitur sedere in throno patris. Alij autem sancti habent eam a Christo, & secundum hoc dicuntur in throno Christi sedere, secundum illud Mat. 19. Sedebo & vos super sedes duodecim, iudicantes duodecim tribus Israel.

AD QVARTVM dicendum, quod (sicut Chrysostomus dicit super Mat.) locus ille, in confessu dexteræ, in uisu est omnibus non solum hominibus, sed etiam angelis, sicut enim præcipuum uirginem ponit Paulus dicens, Ad quem autem angelorum dixit uerbum, sede a dextris meis: Dominus ergo non quasi existentibus quibusdam, qui festi sunt, sed condescendens interrogantium supplicationi respondit: hoc enim unum solum querebant, praeter alijs, stare apud ipsum. Potest tamen dici, quod petebant filii Zebedæi, excellentiam habere præaliis in participatione iudicaria potestatem eius, unde non petebat quod federent ad dexteram, vel sinistram patris, sed ad dexteram, vel sinistram Christi.

*Super Quaest. 5.9.
Articulū primū.*

QVAESTIO LIX.

De iudicaria potestate Christi, in sex articulos diuisa.

DEINDE considerandum est de iudicaria potestate Christi.

Et circa hoc quaruntur sex.

Primo, utrum iudicaria potestas sit attribuenda Christo.

*Super Quaest. 5.9.
Articulū primū.*

Tulus clarus. In corpore vna concluso. Iudicaria potestas proprie attribuitur Christo, Probatur: Trium requisitorum ad iudicium, scilicet potestatis, rectitudinis, & sapientiae, tertium est, secundum quod

Art. 1.4. & 2.
huius q.

Horn. 66. in
March. inter
prin. & med.
tom. 4;

Alias, suspi-
cationi.